

Σοφία ΖΕΡΔΕΛΗ

*Σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας
και αξιοποίηση των ΤΠΕ για την
εκμάθηση της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας
βάσει συνεξέτασης με τη Νέα Ελληνική*

1.Εισαγωγή

ΕΙΝΑΙ ΓΕΓΟΝΟΣ ΟΤΙ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ πραγματικότητα έχει αποτελέσει χώρο συνύπαρξης μαθητών προερχόμενων από ποικίλα κοινωνικο-πολιτισμικά περιβάλλοντα, με διαφορετικό γνωσιακό υπόβαθρο και μαθησιακό επίπεδο. Όσον αφορά στη γλωσσική διδασκαλία, η διδακτική μας εμπειρία σε σχολεία της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ), στα οποία ένα μεγάλο μέρος του μαθητικού δυναμικού απαρτίζεται από αλλόγλωσσους μαθητές, καταδεικνύει ότι το μεγαλύτερο ποσοστό των μαθητών, ελληνόφωνων και μη, παρουσιάζει δυσχέρεια να ανταποκριθεί επαρκώς στις απαιτήσεις του μαθήματος της Νεοελληνικής Γλώσσας (ΝΕΓ), πολύ δε περισσότερο σε άγνωστες μορφοσυντακτικές δομές της αρχαίας ελληνικής γλώσσας (ΑΕΓ).

Αφετηρία της ενασχόλησής μας με το συγκεκριμένο θέμα αποτέλεσε ο προβληματισμός μας αναφορικά με τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι μαθητές αφενός, αφετέρου η έλλειψη ενδιαφέροντος, οι απόψεις και στάσεις τους σχετικά με την αναγκαιότητα εκμάθησης των αρχαίων ελληνικών (ΑΕ), καθώς και το ερώτημα που κατ' επανάληψη έχει τεθεί από αυτούς: «Γιατί να διδασκόμαστε τα αρχαία ελληνικά; Σε τι μπορούν να μας χρησιμεύσουν;»

Στόχοι μας ήταν η καλλιέργεια του ενδιαφέροντος των μαθητών για την ΑΕΓ και τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, η εξοικείωσή τους με τις δομές του αρχαίου ελληνικού λόγου μέσω της κειμενοκεντρικής προσέγγισης σε επίπεδο πρόσληψης και κατανόησης κειμένου, λεξιλογίου, γραμματικής και συντακτικού, εφαρμόζοντας κατάλληλες δραστηριότη-

τες, που προωθούν την αυτενέργεια και την αυτόνομη μάθηση και συνεξετάζονται με δομές της ΝΕΓ. Επιπλέον, επιδιώξαμε να διερευνήσουμε τη συμβολή του μαθήματος της ΑΕΓ στον κριτικό γραμματισμό και στην πολιτισμική χειραφέτηση των μαθητών και να εξετάσουμε τον βαθμό κατανόησης και – κατ’ επέκταση – υιοθέτησης του αξιακού συστήματος που εμπερικλείεται στα κείμενα της ΑΕΓ (ΥΠΠΕΘ 2016, 75-88).

Ιδιαίτερα σημαντική θεωρήσαμε τη συνειδητοποίηση από την πλευρά των μαθητών ότι η ΝΕΓ έχει τις ρίζες της στην ΑΕΓ και αποτελεί συνέχεια και εξέλιξή της. Ο στόχος αυτός επιτεύχθηκε ευχερέστερα με διαθεματικού τύπου προσεγγίσεις των κειμενικών ειδών και αξιοποίηση ειδικών εκπαιδευτικών λογισμικών, που εντάσσουν το γνωστικό αντικείμενο των ΑΕ στο ευρύτερο πλαίσιο των πολυγραμματισμών και τα συνδέουν με τη ΝΕΓ και με άλλα σχετικά γνωστικά αντικείμενα.

Η αναζήτηση, κατά συνέπεια, κοινών ή παραπλήσιων μορφολογικών δομών ΑΕΓ και ΝΕΓ αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για μια νέα μέθοδο προσέγγισης της ΑΕΓ, εφόσον ξεκινά από οικείες προς τον μαθητή δομές και προχωρά σε αντίστοιχες, όχι άμεσα αναγνωρίσιμες. Απαιτούμενη, βεβαίως, προϋπόθεση είναι η συνεχής ενθάρρυνση των μαθητών και η ανάληψη πρωτοβουλιών από μέρους τους, σε ατομικό ή ομαδικό επίπεδο.

Η διδασκαλία των ΑΕ:

Διαμορφωμένες πρακτικές, συνθήκες, διαπιστώσεις

Όπως έχει καταδειχθεί από έρευνες, μελέτες και εφαρμογές, η διδασκαλία του μαθήματος των ΑΕ διεξάγεται σε πολλές χώρες του εξωτερικού (Αμερική, Βρετανία, χώρες Κ. Ευρώπης κ.ά.). Η σπουδαιότητα του αντικειμένου της ΑΕΓ και γραμματείας θεωρείται μεγάλη, ενώ η διαχρονικότητα και η αξία των μεγάλων κλασικών συγγραφέων της αρχαιότητας αναμφισβήτητη (Γάκης et al. 2014, 45). Έτσι, σε πολλές χώρες διδάσκονται τόσο τα κείμενα των αρχαίων συγγραφέων, όπου δίνεται έμφαση στην αρχαιογνωσία (περιεχόμενο, ιδέες κτλ.), με την έννοια των πολιτισμικών σπουδών (Αρχαία Ελληνική Γραμματεία από μετάφραση), όσο και η ΑΕΓ. Έχει, επίσης, αποδειχθεί ότι η εκμάθηση της ΑΕΓ με τεχνικές που προάγουν την αυτόνομη και δημιουργική μάθηση συμβάλλει σε μεγάλο βαθμό στην εκμάθηση της μητρικής αλλά και των ξένων γλωσσών. Με βάση ερευνητικά δεδομένα, πολλοί αλλόγλωσσοι μαθητές κατάφεραν

να μάθουν τη ΝΕΓ, μέσω της εκμάθησης των ΑΕ (Γάκης et al. 2014, 45).

Η μέχρι τώρα διδακτική μας εμπειρία σε πολύγλωσσα περιβάλλοντα, αλλά και σχετικές εκθέσεις, αναλύσεις και έρευνες σχολικών συμβούλων και εκπαιδευτικών, που έχουν αντίστοιχες εμπειρίες, μας οδήγησαν στα ακόλουθα συμπεράσματα ως προς τη διδασκαλία των ΑΕ:

Οι περισσότεροι μαθητές αντιμετωπίζουν έλλειψη εξοικείωσης με το αντικείμενο των ΑΕ, τόσο σε λεξιλογικό όσο και σε μορφολογικό επίπεδο. Διακατέχονται από έλλειψη ενδιαφέροντος και εκφράζουν αμφιβολίες για τη χρησιμότητα της διδασκαλίας των ΑΕ. Θεωρούν, συνεπώς, τη μελέτη των ΑΕ αναπόφευκτη «υποχρέωση» της σχολικής πραγματικότητας (Ρίζου 2011, 184).

Δεν έχουν τα ανάλογα κίνητρα ενίσχυσης για την εκμάθηση της ΑΕΓ, ώστε να αντιμετωπίσουν με πιο θετική διάθεση το μάθημα. Αυτό σχετίζεται ως έναν βαθμό με τα προσωπικά τους χαρακτηριστικά, αλλά και με άλλους παράγοντες, όπως τον παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας του μαθήματος, τον τρόπο αξιολόγησης (βαθμολογία, παρωχημένες τεχνικές εξέτασης κτλ.) (Ρίζου 2011, 184-192).

Πολλοί δεν ενδιαφέρονται γενικά για τη γλωσσομάθεια και δεν επιδεικνύουν φιλομάθεια για τον πολιτισμό, τις αξίες και τις ιδέες των αρχαίων Ελλήνων.

Επηρεάζονται αρνητικά από τη γενικότερη αντίληψη που έχει επικρατήσει αναφορικά με τη δυσκολία του μαθήματος. Θεωρώντας, έτσι, δεδομένη την αποτυχία τους, παραιτούνται από οποιαδήποτε προσπάθεια προσέγγισης του αντικειμένου, το οποίο χαρακτηρίζουν δύσκολο, ανούσιο και βαρετό.

Αντιμετωπίζουν με «προκατάληψη» το μάθημα, λόγω επιρροής του οικογενειακού ή του ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος (Ρίζου 2011, 184).

Τα διδακτικά εγχειρίδια θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ιδιαίτερα δύσκολα, κυρίως λόγω πληθώρας γραμματικών και συντακτικών φαινομένων και αποσπασματικότητας των κειμένων.

Σε μια τάξη 22-25 μαθητών, στην οποία φοιτά και μεγάλος αριθμός αλλόγλωσσων, ο εκπαιδευτικός δεν έχει τον απαιτούμενο χρόνο να ασχοληθεί με εξατομικευμένη διδασκαλία μαθητών που αντιμετωπίζουν μεγάλες γλωσσικές δυσχέρειες.

Η εξάντληση της διδακτέας ύλης στα χρονικά όρια, που προβλέπονται από το επίσημο Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών (ΑΠΣ), δεν είναι δυνατή τις περισσότερες φορές, με αποτέλεσμα ο εκπαιδευτικός να αδυνατεί να ακολουθήσει πιστά την προβλεπόμενη διάταξη της ύλης. Αυτό, αναμφί-

βολα, δημιουργεί κενά στους μαθητές, εφόσον ο τρόπος διδασκαλίας και εκμάθησης δεν επιτρέπει την εμπέδωση βασικών μορφοσυντακτικών δομών, αλλά γίνεται, κατά βάση, «επιφανειακά» (Σαραφίδου & Ζερδελή 2008, 739).

Αναγκαίο θα ήταν να αναφερθεί ότι, ακόμη και με την εφαρμογή των νέων (αναμορφωμένων) ΑΠΣ, η εξάντληση της ύλης είναι δύσκολο να επιτευχθεί, λόγω αναγκαιότητας κάλυψης βασικών κενών της ύλης προηγούμενων τάξεων και λόγω της αποσπασματικής διδασκαλίας διαφόρων (γραμματικοσυντακτικών) φαινομένων.

Τα προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας που παρέχονται δεν επαρκούν χρονικά να καλύψουν συσσωρευμένα κενά στην ύλη. Οι ώρες, επίσης, διεξαγωγής τους, πέραν του σχολικού ωραρίου, πολλές φορές δυσκολεύουν τους μαθητές αγροτικών ή ορεινών περιοχών, λόγω της αναγκαστικής μετακίνησης τις ίδιες ώρες στον τόπο διαμονής τους.

Η ανανέωση της διδακτικής μεθοδολογίας – εναλλακτικές προτάσεις διδασκαλίας

Η διδασκαλία της ΑΕΓ εντάσσεται στο πλαίσιο μιας ανανεωμένης μεθοδολογικής πρακτικής, που ακολουθεί τη σύνθεση των μερών και όχι την εστίαση σε μεμονωμένα φαινόμενα, δηλαδή μιας ολιστικής και πολυεπίπεδης προσέγγισης του αρχαίου ελληνικού λόγου.

Ως βασικές μεθόδους επεξεργασίας ενός αρχαίου ελληνικού κειμένου προτείνουμε την *ερμηνευτική μέθοδο*, τη *διερευνητική-ανακαλυπτική μέθοδο*, τη *βιωματική μέθοδο*, την *ομαδοσυνεργατική μέθοδο* και την *επικοινωνιακή-κειμενοκεντρική μέθοδο* (Ματσαγγούρας 2006).

Η κειμενοκεντρική και η διερευνητική-ανακαλυπτική μέθοδος μπορούν να εφαρμοστούν με διακειμενικό τρόπο. Η διακειμενικότητα επιτυγχάνεται με τη συνεξέταση/σύγκριση παράλληλων κειμένων της ελληνικής γλώσσας, που μπορεί κάποια από αυτά να ανήκουν σε μεταγενέστερες εποχές, διαπραγματεύονται ωστόσο παρόμοιους θεματικούς άξονες και παρουσιάζουν ανάλογη συλλογιστική πορεία. Ο «διάλογος κειμένων» διαφορετικών χρονικών περιόδων επιτρέπει στον μαθητή να διερευνήσει, να ανακαλύψει, να κρίνει, να συγκρίνει, εντοπίζοντας ομοιότητες και διαφορές και κατανοώντας τη διαχρονικότητα του ιδεολογικού αξιακού συστήματος που περιέχεται στο εκάστοτε κείμενο. Εντάσσει, τέλος, το κείμενο στο ιστορικοκοινωνικό (περικειμενικό) πλαίσιο, στο οποίο ανήκει

(Φουντοπούλου 2011, 17· ΥΠΠΕΘ 2016, 75· ΦΕΚ 2015, 2-3).

Από τις ασκήσεις του σχολικού εγχειριδίου, συνιστάται να προτιμώνται αυτές που ζητούν *αναγνώριση τύπων* της ΑΕΓ, οι οποίοι δεν έχουν επιβιώσει στη ΝΕΓ (με τη μορφή ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής, συμπλήρωσης κενών, αντιστοίχισης) και *παραγωγή τύπων*, οι οποίοι έχουν επιβιώσει στη ΝΕΓ (με ασκήσεις μετασχηματισμού λέξεων εντός φράσεων ως προς τον αριθμό, τη φωνή, τον χρόνο, την πτώση) (ΥΠΠΕΘ 2016, 75). Σε κάθε ενότητα, θεωρείται σημαντικό η διδασκαλία των επιμέρους γραμματικοσυντακτικών, ετυμολογικών και λεξιλογικών φαινομένων να συνδέεται με αναφορές και παραδείγματα στη ΝΕΓ (ΥΠΠΕΘ 2016, 50). Επίσης, προτείνεται η πορεία από το γνωστό προς το άγνωστο, από τη συγχρονία στη διαχρονία. Όπως υποστηρίζει ο Βαρμάζης (1999, 59-60), «η διδακτική μέθοδος των ΑΕ είναι απόλυτα αναγκαίο να στηριχτεί στις ομοιότητες και τις διαφορές της ΝΕΓ με την ΑΕΓ». Οι μαθητές είναι αναγκαίο να ασκηθούν:

- στη χρήση ψηφιακών λεξικών και ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων (ψηφιακό σχολείο),¹ η οποία πρέπει να είναι δημιουργική και ανακαλυπτική, ώστε να καλλιεργούνται ποικίλες δεξιότητες στην εμπέδωση των φαινομένων με φύλλα εργασίας μέσα σε ομάδες·
- στην εκπόνηση ομαδικών συνθετικών εργασιών·
- στην αξιοποίηση κατάλληλου λογισμικού (Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα,² Ηλεκτρονικά λεξικά,³ σώματα κειμένων: Ανθολόγιο Αττικής Πεζογραφίας.⁴ Προτείνεται η αξιοποίηση του σχολικού *Λεξικού της Αρχαίας Ελληνικής*, του ψηφιακού λεξικού των Liddell & Scott,⁵ αλλά και ηλεκτρονικών λεξικών της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.⁶
- στην επεξεργασία απλών, εύληπτων κειμένων, με εύκολα προσπελάσιμες προτάσεις ως προς το νόημα, προσιτό λεξιλόγιο και εικονογράφηση, ώστε το μάθημα να γίνει πιο ενδιαφέρον και ελκυστικότερο (ΥΠΠΕΘ 2016, 75-88· ΦΕΚ 2015, 2-5)·
- κατά τη διδασκαλία, ενδείκνυται να φέρνουν μαζί τους και τα βιβλία αναφοράς (λεξικό της ΑΕΓ, γραμματική, συντακτικό) και να τα χρη-

¹ <http://digitalschool.minedu.gov.gr>

² <http://www.greek-language.gr>

³ <http://www.komvos.edu.gr>

⁴ <http://elearning.greek-language.gr/>, <http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/4689>

⁵ http://www.greek-language.gr/digitalResources/ancient_greek/tools/liddel-scott/index.htm

⁶ <http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

σιμοποιούν, όταν και όπου χρειάζεται, με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού (ΥΠΠΕΘ 2016, 75).

Θεωρούμε ότι στη διδακτική διαδικασία θα πρέπει να αξιοποιούνται με τρόπο λειτουργικό και δημιουργικό ενεργητικές εκπαιδευτικές τεχνικές, όπως οι ακόλουθες:

- ο καταιγισμός ιδεών (*brainstorming*)·
- η εμπλουτισμένη εισήγηση (παρουσίαση νέας διδακτικής ενότητας/ νέων φαινομένων γραμματικής, συντακτικού κ.ά.)·
- η επίδειξη (παραδείγματα)·
- ο κατευθυνόμενος διάλογος·
- η εργασία σε ομάδες·
- ο εννοιολογικός χάρτης·
- το σχέδιο εργασίας (*project*)·
- η διαθεματική/διεπιστημονική προσέγγιση του μαθήματος.

Όλες οι παραπάνω τεχνικές προϋποθέτουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στη διδακτική διαδικασία και αποτελούν βασικούς παράγοντες για την ανάπτυξη γνωστικών, επικοινωνιακών-κοινωνικών και μεταγνωστικών δεξιοτήτων, όπως εμπλουτισμό γνώσεων, αφορμή για προβληματισμό, καλλιέργεια κλίματος συνεργασίας και αλληλεγγύης, αυτοκριτική, αναστοχασμό (Κουτουζιάδου 2014, 3-4· Ματσαγγούρας 2006, 253).

Διδακτικό παράδειγμα- εφαρμογή

Με αφορμή τη διδασκαλία του κειμένου του Α' μέρους της 4^{ης} ενότητας του σχολικού εγχειριδίου των ΑΕ της Γ' Γυμνασίου, παραθέτουμε στη συνέχεια ενδεικτικές δραστηριότητες/ασκήσεις επεξεργασίας ενός αποσπάσματος από το αρχαιοελληνικό κείμενο, τις οποίες εφαρμόσαμε σε πολύγλωσσες τάξεις της ΔΕ και βασίζονταν σε μια ολιστική θεώρηση του μαθήματος.

Ενότητα 4^η: Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης (απόσπασμα σχολικού εγχειριδίου)

Ἄρ' οὖν ἂν ἐξαρκέσειεν ἡμῖν, εἰ τὴν τε πόλιν ἀσφαλῶς οἰκοῖμεν καὶ τὰ περὶ τὸν βίον εὐπορώτεροι γιγνοίμεθα καὶ τὰ τε πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς ὁμονοοῖμεν καὶ παρὰ τοῖς Ἑλλησιν εὐδοκιμοῖμεν; Ἐγὼ μὲν γάρ

ἡγοῦμαι τούτων ὑπαρξάντων τελέως τὴν πόλιν εὐδαιμονήσειν. Ὁ μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν· καὶ γὰρ πενεστέρους ἐποίησεν, καὶ πολλοὺς κινδύνους ὑπομένειν ἠνάγκασεν καὶ πρὸς τοὺς Ἕλληνας διαβέβληκεν καὶ πάντας τρόπους τεταλαιπώρηκεν ἡμᾶς. Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα, [...] μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας τὴν πόλιν οἰκήσομεν, ἀπαλλαγέντες πολέμων καὶ κινδύνων καὶ ταραχῆς, [...] καθ' ἑκάστην δὲ τὴν ἡμέραν πρὸς εὐπορίαν ἐπιδώσομεν, [...] ἀδεῶς γεωργοῦντες καὶ τὴν θάλατταν πλέοντες καὶ ταῖς ἄλλαις ἐργασίαις ἐπιχειροῦντες αἱ νῦν διὰ τὸν πόλεμον ἐκλελοίπασιν.

Ἰσοκράτης, *Περὶ εἰρήνης* 19-21
(Μπεζαντάκος et al. 2010, 31)

Προτάσεις επεξεργασίας του κειμένου

α. Αφόρμηση

Η αφόρμηση πραγματοποιήθηκε με την τεχνική του καταιγισμού ιδεών (*brainstorming*): Στο συγκεκριμένο κείμενο ζητήσαμε από τους μαθητές να απαντήσουν στο ερώτημα: «Αναφέρετε τι σας φέρνει στο μυαλό το άκουσμα των λέξεων «εἰρήνη» και «πόλεμος»». Στη συνέχεια, καταγράψαμε στον πίνακα όλες τις απαντήσεις των μαθητών. Ακολούθησε *κατευθυνόμενος διάλογος*, θέτοντάς τους το ερώτημα: «Ποιοι είναι οι λόγοι που οδηγούν τους ανθρώπους στον πόλεμο; Εσείς προτιμάτε τον πόλεμο ή την ειρήνη;» (Μπεζαντάκος et al. 2012, 42).

β. Εξάσκηση στη μετάφραση (συμπλήρωση κενών – αντιστοίχιση)

Η «κατά λέξη» απόδοση της μετάφρασης του ΑΕ λόγου καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής για τους φυσικούς ομιλητές, πολύ δε περισσότερο για τους αλλόγλωσσους. Πέραν τούτου, θεωρούμε ότι η πιστή απόδοση του ΑΕ κειμένου στη ΝΕΓ καταλήγει πολλές φορές σε μία άγονη απομνημόνευση του ΝΕ κειμένου, που γίνεται με τρόπο μηχανικό, χωρίς να συνεχίζεται παράλληλα το ΑΕ κείμενο ή να γίνεται κατανοητή η αντιστοιχία κοινών μορφών ή δομών με τη ΝΕΓ. Για τον λόγο αυτό, ζητήσαμε από τους μαθητές όχι πιστή/ακριβή μεταφορά της κάθε λέξης του ΑΕ κειμένου σε ΝΕ λόγο, αλλά την απόδοση του νοήματος όσο γινόταν πλησιέστερα στο ΑΕ κείμενο – αξιοποιώντας, βέβαια, και τον λεξιλογικό πίνακα της αντίστοιχης ενότητας του βιβλίου (Μπεζαντάκος et al. 2010, 31).

γ. Τεχνικές προσέγγισης του ΑΕ κειμένου

Ζητήθηκε από τους μαθητές να συμπληρώσουν τα κενά στη μετάφραση του κειμένου επιλέγοντας τη σωστή από τις δοσμένες λέξεις (π.χ. πόλη, ασφάλεια κτλ.) ή αξιοποιώντας το λεξιλογικό πίνακα του σχολικού βιβλίου (Μπεζαντάκος et al. 2010, 31).

Άραγε, λοιπόν, θα ήταν _____ σ' εμάς και να διοικούμε την _____ με ασφάλεια και στα σχετικά με τη _____ να γινόμαστε πιο _____ και να έχουμε _____ μεταξύ μας και να χαίρουμε _____ μεταξύ των _____. Ο πόλεμος, λοιπόν, μας έχει _____ από όλα αυτά που έχουν _____ και _____ μας έκανε και μας _____ να ανεχόμαστε πολλούς _____ και μας έχει _____ στους _____ και μας έχει ταλαιπωρήσει με κάθε _____.

Αν όμως συνάψουμε την _____, θα κατοικήσουμε την _____ με πολλή _____, αφού _____ από πολέμους και _____ και _____, και κάθε _____ θα _____ πιο εύποροι, χωρίς _____, καλλιεργώντας τη _____ και _____ τη θάλασσα και ασχολούμενοι με τα άλλα _____, τα οποία έχουν _____ εξαιτίας του _____.

δ. Αντιστοίχιση – μεταφορά λέξεων από τα ΑΕ στα ΝΕ και το αντίστροφο, με αξιοποίηση (και) του λεξιλογικού πίνακα της σελίδας 31 του σχολικού βιβλίου Γ' Γυμνασίου (Μπεζαντάκος et al. 2010, 31). Εφαρμογές:

1. Να μεταφράσετε τις παρακάτω λέξεις από τα ΑΕ στα ΝΕ, βάσει ομοιοτήτων που παρατηρείτε με λέξεις της σημερινής εποχής:

οικοῖμεν (οἰκέω-ᾶ) = _____

τόν βίον = _____

εὐδοκιμοῖμεν (εὐδοκιμέω- ᾶ) = _____

ἡγοῦμαι = _____

πενεστέροϋς (από το πένης = φτωχός) = _____

ποιησώμεθα (ποιέομαι-οῦμαι) = _____

2. Πώς λέγονται οι παρακάτω λέξεις της ΝΕ στα ΑΕ; (Αξιοποιήστε και το λεξιλογικό πίνακα)

Φτωχός = _____
 Συκοφαντώ = _____
 Ευτυχία – ευτυχώ = _____
 Βλέπω = _____
 Όλους = _____

3. Να αντιστοιχίσετε τις λέξεις της στήλης Α με τη σημασία τους στη στήλη Β:

<i>A</i>	<i>B</i>
ἀπεστέρηκεν	γεμάτη
οικήσομεν	θα δούμε
Ὀψόμεθα	όλους γενικά
ἄπαντας	έχει στερήσει
εὐπορίαν	θα κατοικήσουμε
μεστήν	πλούτο

Κατανόηση κειμένου

Μέσα από τη μετάφραση και με απλές ερωτήσεις κατανόησης για τα πλεονεκτήματα της ειρήνης και τα μειονεκτήματα του πολέμου, οι μαθητές μπορούν να έρθουν σε επαφή με τη δομή ενός ρητορικού λόγου, όπου ο ρήτορας (Ισοκράτης) χρησιμοποιεί επιχειρήματα, αλλά και συναισθηματικά φορτισμένες εκφράσεις, προκειμένου να πείσει τους Αθηναίους να συνάψουν ειρήνη με τους συμμάχους.

Τα επιχειρήματά του δίνονται μέσα από ζεύγη αντιθετικών εικόνων, τα οποία ζητήσαμε από τους μαθητές να εντοπίσουν στο αρχαίο κείμενο, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αντιληφθούν το ύφος του ρήτορα. Έτσι, παρακινήθηκαν να εντοπίσουν αντιθέσεις/αντιστοιχίες εκφράσεων ειρήνης – πολέμου και συναισθηματικά φορτισμένες εκφράσεις (Μπεζαντάκος et al. 2010, 32, παράλληλο κείμενο σσ. 102-104).

*Ὁ μὲν τοίνυν πόλεμος ἀπάντων ἡμᾶς τῶν εἰρημένων ἀπεστέρηκεν ...
 Ἦν δὲ τὴν εἰρήνην ποιησώμεθα, [...] μετὰ πολλῆς μὲν ἀσφαλείας
 τὴν πόλιν οἰκήσομεν.*

α. Ασκήσεις λεξιλογίου (ετυμολογία – παραγωγή – σύνθεση)

Να γράψετε λέξεις παράγωγες του ρήματος ποιέω –ῶ στη ΝΕ, που να

δηλώνουν το πρόσωπο που ενεργεί, το αποτέλεσμα της ενέργειας και το επίθετο που παράγεται από το ρήμα.

1. *Πείθω, βάλλω*: να γράψετε δύο λέξεις παράγωγες και δύο σύνθετες για καθεμία από τις λέξεις.

2. Να αναλύσετε ετυμολογικά στα συνθετικά τους τις λέξεις της ΑΕ *άπεστέρηκεν* και *διαβέβληκεν*.

3. Βρείτε στο κείμενο 5 λέξεις που χρησιμοποιούνται αυτούσιες και στη ΝΕ.

4. Βρείτε στο κείμενο 5 λέξεις που σας θυμίζουν λέξεις της ΝΕ (περίπου ίδιες ή ελαφρά παραλλαγμένες).

5. Με ποιες λέξεις του κειμένου έχουν ετυμολογική συγγένεια οι ακόλουθες: *τελειωτικά, ανάγκη, απαλλαγή, υπόλοιπο, οπτικός, βία, ομόνοια, τλαιπωρία*;

6. Να καταγράψετε ομόρριζες λέξεις στα ΝΕ των παρακάτω τύπων: *ύπομένειν, άπαλλαγέντες*:⁷

7. Σύνθεση λέξεων: Ποια ουσιαστικά δημιουργούνται από τις παρακάτω λέξεις στη ΝΕ;

ἐπί + δίδωμι = _____

ἀπό + ἀλλάττω = _____

ἐπί + μένω = _____

ὑπό + μένω = _____

Να σχηματίσετε *προτάσεις* με καθεμία από τις παραγόμενες λέξεις.

β. Δραστηριότητες αξιοποίησης νέων τεχνολογιών – διαδραστικές ασκήσεις γραμματικής και συντακτικού

Στη σημερινή εποχή, οι νέες τεχνολογίες (ΤΠΕ) προσφέρουν αναμφίβολα νέες δυνατότητες, ενώ το Ψηφιακό Σχολείο αποτελεί βασικό συστατικό του οράματος του «Νέου Σχολείου». Η χρήση των ΤΠΕ γίνεται ο καταλύτης για την αλλαγή τόσο του περιεχομένου των ΑΠΣ και της σχολικής γνώσης, της διαδικασίας και της μάθησης όσο και της σχέσης εκπαιδευτικών, μαθητών, γονέων και σχολείου (Μασούρου 2015).

⁷ Ανακτήθηκε στις 15-7-2017 από τον διαδικτυακό ιστότοπο <http://alexander-edu.org/>.

Αρωγό στην επιδίωξη αυτή μπορεί να αποτελέσει η αξιοποίηση των τεχνολογιών Web 2.0, οι οποίες σύμφωνα με τον Crook (2008), μέσα από την έρευνα, τον γραμματισμό, τη συνεργασία και τη δημοσίευση, που αποτελούν τους τέσσερις βασικούς τους άξονες, έχουν τη δυναμική να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη γενικότερης συμμετοχικής και συνεργατικής διδασκαλίας. Οι τεχνολογίες Web 2.0 είναι σε θέση να διευκολύνουν το έργο του εκπαιδευτικού, αφού η χρήση τους έχει ως αποτέλεσμα τον εκδημοκρατισμό των απαιτούμενων διαδικασιών και την προαγωγή της διαφάνειας (Evans 2008), με δεδομένο ότι κάθε συμμετέχοντας έχει εύκολη πρόσβαση στο σύνολο της πληροφορίας, στην οποία μάλιστα έχει τη δυνατότητα να παρέμβει, παραθέτοντας άμεσα την προσωπική του άποψη.

Οι τεχνολογίες Web 2.0 προσφέρουν μια πληθώρα διαδραστικών, εύχρηστων και εύληπτων εργαλείων, που δεν απαιτούν ιδιαίτερα εξειδικευμένες γνώσεις χρήσης Η/Υ από τους χρήστες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι συνεργατικοί ιστότοποι και τα κοινωνικά δίκτυα, τα οποία προωθούν την ενημέρωση, την αλληλεπίδραση, τη συμμετοχή, τη συνεργασία και την ενίσχυση της ομάδας, τόσο σε πρακτικό, όσο και σε ηθικό επίπεδο (Fullan 2001). Ο εκπαιδευτικός καθοδηγεί με τις νέες αυτές μεθόδους την ομάδα, παρωθώντας τα μέλη σε ενεργητική συμμετοχή, υπό ένα απόλυτα δημοκρατικό πρίσμα, το οποίο βασίζεται στη διάχυση της πληροφορίας.

γ. Η αξιοποίηση εκπαιδευτικών καρτών για τη διδασκαλία γραμματικοσυντακτικών φαινομένων

Η διδασκαλία των επιμέρους γραμματικοσυντακτικών φαινομένων είναι κατά βάση *κειμενοκεντρική*. Οι μαθητές έρχονται σε επαφή με την ΑΕΓ μέσα από τα κείμενα και με τρόπο διερευνητικό μαθαίνουν τα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα. Μπορούν να αξιοποιηθούν ασκήσεις συμπλήρωσης κενών, πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, μετασχηματισμού, σταυρόλεξα κ.ά. (ΥΠΠΕΘ 2016, 75-88). Στην εκμάθηση των φαινομένων αυτών, ουσιαστική είναι η συμβολή των ΤΠΕ.

Δεδομένου ότι η *ευκτική* είναι μία *έγκλιση* που δεν απαντά στη ΝΕΓ, κρίνεται σκόπιμη η εμπέδωσή της ξεχωριστά από τις υπόλοιπες *εγκλίσεις* που διδάσκονται στη Β΄ Γυμνασίου και οι οποίες παρουσιάζουν μορφικές και λειτουργικές αντιστοιχίες με τις ομώνυμες *εγκλίσεις* της ΝΕΓ. Για τον σκοπό αυτό, στο νέο ΑΠΣ προτείνεται να διδαχθεί εκ νέου η *ευκτική* *έγκλιση* στο συγκεκριμένο κείμενο της Γ΄ Γυμνασίου, ώστε να γίνει καλύτερη εμπέδωσή της από τους μαθητές. (ΥΠΠΕΘ 2016, 75-88).

Με αναφορά στους τύπους *έξαρκέσειεν* και *γυγνοίμεθα*, καθοδηγήσαμε σταδιακά τους μαθητές στην εξοικείωση με τις σημασίες, τις χρήσεις και το σχηματισμό της ευκτικής καθώς και με τις αντιστοιχίες της με εγκλίσεις που απαντούν στη ΝΕΓ (ΥΠΠΕΘ 2016, 80). Προτεινόμενες ασκήσεις διαδραστικού τύπου που εφαρμόσαμε:

1. Να εντοπίσετε τους τύπους της ευκτικής που υπάρχουν στο κείμενο, παρουσιάζοντάς τες σε εκπαιδευτικές κάρτες.
2. Συμπληρώστε τα κενά με τους τύπους της ευκτικής, επιλέγοντας τον σωστό τύπο από την αναδυόμενη λίστα:⁸

1. Ἄρα πιστεύ[] (πιστεύω, β' πληθ. ευκτ. αορ.) ἂν ὅσους κινδύνους ὑπομένω;
2. Βροῦτος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐφόνευσαν τὸν Καίσαρα, ἵνα τὴν τυραννίδα παύ[] (παύω, γ' πληθ. ευκτ. αορ.)
3. Εἴθ' ἐθέλ[] (ἐθέλω, γ' πληθ. ευκτ. ενεστ.) οἱ θεοὶ εὐμενεῖς ἡμῖν εἶναι.

3. Να συμπληρώσετε τα κενά με επιλογή της σωστής κατάληξης της ευκτικής από την αναδυόμενη λίστα:⁹

<i>Ενεστώτας</i>	<i>Μέλλοντας</i>	<i>Αόριστος</i>
παιδεύ[]	παιδεύ[]	παιδεύ[]
παιδεύ[]	παιδεύ[]	παιδεύ[]
παιδεύ[]	παιδεύ[]	παιδεύ[σαιτε]
παιδεύ[]	παιδεύ[]	παιδεύ[]
παιδεύ[]	παιδεύ[]	παιδεύ[]
παιδεύ[]	παιδεύ[]	παιδεύ[]

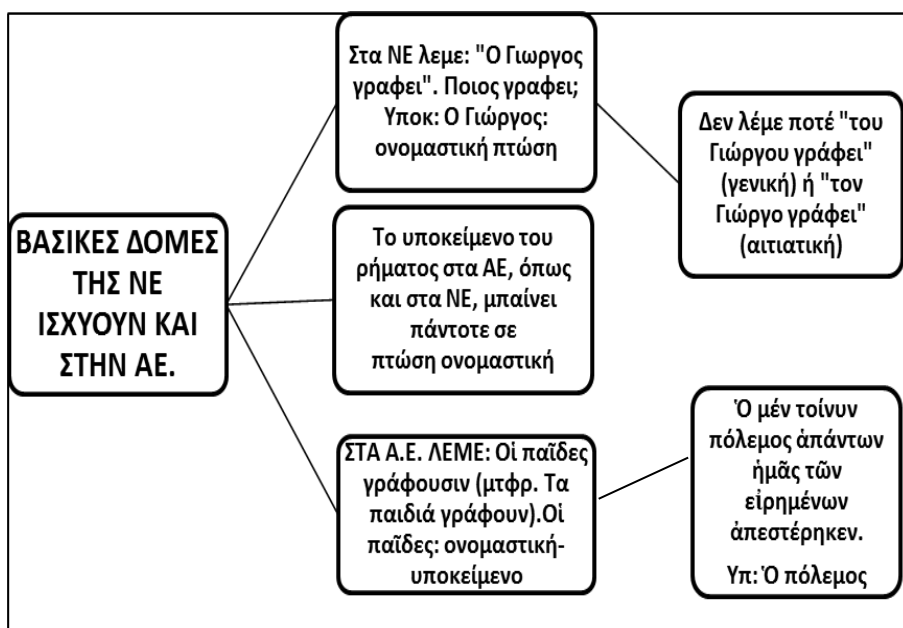
⁸ Ανακτήθηκε στις 5-5-2017 από τον διαδικτυακό ιστότοπο:
<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxaia/>

⁹ Ανακτήθηκε στις 5-5-2017 από τον διαδικτυακό ιστότοπο:
<http://users.sch.gr/ipap/Ellinikos%20Politismos/Yliko/Theoria%20arxaia/>

δ. Ασκήσεις συντακτικού-εννοιολογικοί χάρτες (μορφή διαγράμματος)

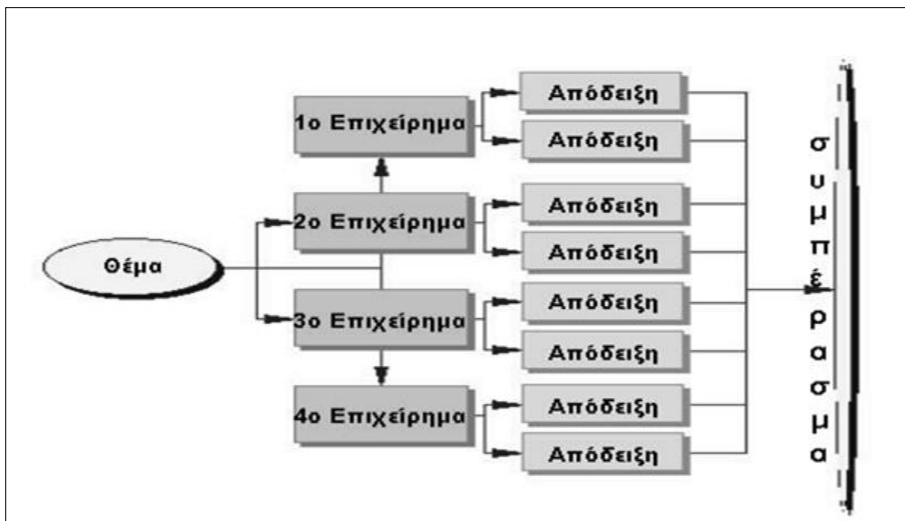
Οι εννοιολογικοί χάρτες διευκολύνουν τους μαθητές να κατανοούν και να οργανώνουν αποτελεσματικότερα το διδακτικό αντικείμενο, να ταξινομούν τις πληροφορίες και να ανατρέχουν σε αυτές ευκολότερα. Αποτελούν ένα εύχρηστο μαθησιακό και γνωστικό εργαλείο που ευνοεί την ουσιαστική μάθηση, καθώς οι μαθητές επικεντρώνονται καλύτερα στον στόχο τους, όταν έχουν μπροστά τους ένα «οπτικό» αντικείμενο παρά μια αφηρημένη έννοια (Hmelo-Silver 2003).

Θεωρήσαμε αναγκαία την εξοικειώσή μας με διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα και με λογισμικά δημιουργίας ψηφιακών εννοιολογικών χαρτών (π.χ. Text2MindMap) και κατ' επέκταση προχωρήσαμε στη διδασκαλία τους στους μαθητές με τη συμβολή και του καθηγητή της Πληροφορικής, στο εργαστήριο των Η/Υ (Τουλούμης 2012).

ΣΧΗΜΑ 1: Το υποκείμενο στην αρχαία και νέα ελληνική (εννοιολογικός χάρτης)

ε. Η αξιοποίηση του εννοιολογικού χάρτη για την κατανόηση του περιεχομένου του κειμένου¹⁰

ΣΧΗΜΑ 2: Διαγραμματική μορφή ρητορικού λόγου

Το διάγραμμα 2 αξιοποιήθηκε στο συγκεκριμένο κείμενο, εφόσον ο ρητορικός λόγος εμπεριέχει επιχειρήματα και εκφράσεις, που έχουν στόχο να πείσουν τον ακροατή. Οι μαθητές κλήθηκαν να απεικονίσουν τα επιχειρήματα του ρήτορα σε διαγραμματική μορφή. Έτσι, κατανόησαν καλύτερα το περιεχόμενο του κειμένου, την έννοια του επιχειρήματος και τη λειτουργία του σε ένα κείμενο, που έχει ως στόχο την «πειθώ» του ακροατηρίου.

στ. Δραστηριότητες διαθεματικού χαρακτήρα

Αφού χωρίσαμε τους μαθητές σε ομάδες των 3-4 ατόμων, τους αναθέσαμε τις ακόλουθες δραστηριότητες διαθεματικού χαρακτήρα και βιωματικής προσέγγισης, με εφαρμογή της ομαδοσυνεργατικής και της διερευνητικής/ανακαλυπτικής μεθόδου:

¹⁰ Ανακτήθηκε από τον διαδικτυακό ιστότοπο στις 10-5-2017:
<https://www.slideshare.net/giannisver/ss-presentation-727561>

1. Να συγκρίνετε τον λόγο του Ισοκράτη με τα κείμενα της 5^{ης} Ενότητας Νεοελληνικής Γλώσσας Γ΄ Γυμνασίου (ειρήνη-πόλεμος).
2. Να βρείτε ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στον λόγο του Ισοκράτη και στο κείμενο 1 του σχολικού εγχειριδίου των ΑΕ της Γ΄ Γυμνασίου «Η Ελένη και η καταστροφή της Τροίας».
3. Αναζητήστε φωτογραφίες, σκίτσα, βίντεο, έργα ζωγραφικής ή γλυπτικής, μουσική και τραγούδια και κάθε άλλη μορφή τέχνης που αναφέρεται στην ειρήνη.

Δραστηριότητες βιωματικού χαρακτήρα

Αναθέσαμε στους μαθητές το παρακάτω σχέδιο εργασίας (project):

1. Να αποδώσετε εσείς ως ρήτορες τον λόγο του Ισοκράτη, προκειμένου να ευαισθητοποιήσετε το ακροατήριο.
2. Να χαρτογραφήσετε το κείμενο φτιάχνοντας κόμικ.
3. Να αποδώσετε σε μια δική σας παρουσίαση (π.χ. MS PowerPoint) τα πλεονεκτήματα της ειρήνης και τα μειονεκτήματα του πολέμου.
4. Να αποδώσετε τις βασικές ιδέες του κειμένου κατασκευάζοντας ένα πολυτροπικό κείμενο (εικόνα, λόγο, ζωγραφική, ήχο κτλ.) (Τουλούμης 2012).

Συμπεράσματα

Η ΑΕΓ συνιστά ένα αντικείμενο που έχει το δικό του περιεχόμενο, «κουβαλάει» μέσα του τις αρχαίες ελληνικές ιδέες, τον αρχαίο ελληνικό κόσμο και πολιτισμό, ενώ την ίδια στιγμή εκφράζεται τόσο μέσω της αρχαιοελληνικής μορφής της γλώσσας μας όσο και μέσω από τη νεοελληνική δημοτική. Το διφυές της ταυτότητας του μαθήματος παραπέμπει στην ανάγκη ανίχνευσης και προσδιορισμού της σχέσης του με τη ΝΕΓ και Λογοτεχνία, καθώς και με άλλα γνωστικά αντικείμενα (Φουντοπούλου 2011, 8).

Η διδακτική μέθοδος των ΑΕ είναι απόλυτα αναγκαίο να στηριχτεί στις ομοιότητες και τις διαφορές της ΝΕΓ με την ΑΕΓ. Από την άλλη μεριά, η βαθιά γνώση της αρχαίας μορφής της γλώσσας βοηθά στην καλύτερη κατανόηση και στη δημιουργικότερη αξιοποίηση της σύγχρονης εξελικτικής μορφής της, της ΝΕ.

Η διδακτική μας παρέμβαση είχε ως στόχο να κινητοποιήσει το ενδιαφέρον των μαθητών για το μάθημα των ΑΕ και να συμβάλει στην αλλαγή της στάσης/αντιμετώπισής του από αυτούς. Αυτό επιδιώξαμε να το επιτύχουμε μέσα από μια πληθώρα διαδραστικών, εύχρηστων και εύληπτων εργαλείων, με τη χρήση (και) των ΤΠΕ. Η συμμετοχή των μαθητών ήταν πολύ μεγαλύτερη, επέδειξαν αυξημένο ενδιαφέρον για τα δραστηριότητες που τους ανατέθηκαν, κινητοποιήθηκαν ακόμα και μαθητές που μέχρι τότε παρουσίαζαν χαμηλές επιδόσεις ή σχετική αδιαφορία για το μάθημα, ενώ καλλιέργησαν επικοινωνιακές δεξιότητες, όπως την αλληλεπίδραση, τη συμμετοχή, τη συνεργασία και την ενίσχυση της ομάδας, τόσο σε πρακτικό, όσο και σε ηθικό επίπεδο.

Βιβλιογραφία

- ΒΑΡΜΑΖΗΣ, Ν. (1999). *Διδακτική των αρχαίων ελληνικών*. Αθήνα: Πατάκης.
- ΓΑΚΗΣ, Π., ΚΟΚΛΑ, Μ. & ΣΤΡΕΠΕΛΙΑ, Ι. (2014). Προ(σ)κλήσεις στη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής, προβληματισμοί και διδακτικές προτάσεις. Στα *Πρακτικά του 7^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου Ιστορίας Εκπαίδευσης με Διεθνή Συμμετοχή «Ποια γνώση έχει την πιο μεγάλη αξία; Ιστορικές-συγκριτικές προσεγγίσεις», Συνεδριακό & Πολιτιστικό Κέντρο Παν/μίου Πατρών, 28-29 Ιουνίου 2014*.
- ΚΟΥΤΟΥΞΙΑΔΟΥ, ΑΙΚ. (2014). Στρατηγικές αποτελεσματικής διδασκαλίας της νεοελληνικής γλώσσας στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Αναλυτικά προγράμματα, προβληματισμοί και προτάσεις. Στα *Πρακτικά του 7^{ου} Επιστημονικού Συνεδρίου Ιστορίας Εκπαίδευσης με Διεθνή Συμμετοχή «Ποια γνώση έχει την πιο μεγάλη αξία; Ιστορικές-συγκριτικές προσεγγίσεις», Συνεδριακό & Πολιτιστικό Κέντρο Παν/μίου Πατρών, 28-29 Ιουνίου 2014*.
- ΜΑΣΟΥΡΟΥ, Β. (2015). *Εκπαιδευτική Οργάνωση και Διοίκηση. Εφαρμογές των Τ.Π.Ε*. Αθήνα: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

- ΜΑΤΣΑΓΓΟΥΡΑΣ, Η. (2006). *Η διαθεματικότητα στη σχολική γνώση*. Αθήνα: Γρηγόρη.
- ΜΠΕΖΑΝΤΑΚΟΣ, Ν., ΑΣΤΥΡΑΚΑΚΗ, Ε., ΓΑΛΑΝΗ-ΔΡΑΚΟΥ Μ. & ΧΑΡΑΛΑΜΠΑΚΟΣ, Β. (2010). *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου*. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- ΜΠΕΖΑΝΤΑΚΟΣ, Ν., ΑΣΤΥΡΑΚΑΚΗ, Ε., ΓΑΛΑΝΗ-ΔΡΑΚΟΥ Μ. & ΧΑΡΑΛΑΜΠΑΚΟΣ, Β. (2012). *Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Λιβάνη.
- ΡΙΖΟΥ, Φ. (2011). «Θέλεις να μάθεις Αρχαία Ελληνικά;»: διερευνώντας τα μαθητικά κίνητρα για την εκμάθηση των Αρχαίων Ελληνικών στο γυμνάσιο, *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, 51, 180-198.
- ΣΑΡΑΦΙΔΟΥ, Τ. & ΖΕΡΔΕΛΗ, Σ. (2008). Η εκμάθηση της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας από μαθητές της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης. Στα *Πρακτικά Διεθνούς Συνεδρίου «2008, Ευρωπαϊκό Έτος Διαπολιτισμικού Διαλόγου: Συνομιλώντας με τις γλώσσες-πολιτισμούς»* (Θεσσαλονίκη, 12-14 Δεκεμβρίου), Θεσσαλονίκη, 736-749.
- ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ, Κ. (2012). Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ' Γυμνασίου. Θεματική ενότητα: Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης. Τίτλος διδακτικού σεναρίου: «Ισοκράτους, Περί ειρήνης: οι μαθητές μιλούν για την ειρήνη». Θεσσαλονίκη: ΚΕΓ. Ανακτήθηκε στις 18 Μαρτίου 2017 από το διαδίκτυο: Αποθετήριο εκπαιδευτικών σεναρίων «Πρωτεύας»: <http://proteas.greek-language.gr/scenario.html?sid=1593>
- ΥΠΠΕΘ (2016). *Οδηγίες για τη διδασκαλία των φιλολογικών μαθημάτων στο Γυμνάσιο για το σχολικό έτος 2016-2017*.
- ΦΕΚ 156/β/2015. Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος «Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία» της Α', Β' τάξης γενικής παιδείας και της Β', Γ' τάξης της Ομάδας Προσανατολισμού των Ανθρωπιστικών Σπουδών του Γενικού Λυκείου.
- ΦΟΥΝΤΟΠΟΥΛΟΥ, Μ.-Ζ. (2011). Αρχαία Ελληνικά και Νέο Σχολείο: Αδυναμία Σύγκλισης ή Νέες Προοπτικές; Στο *Βασικό Επιμορφωτικό Υλικό. Τόμος Β': Ειδικό Μέρος ΠΕ02 – Φιλολογοί*.
- CROOK, C. (2008). Web 2.0 technologies for learning: The current landscape. Opportunities, challenges and tensions. Nottingham, UK: Becta, University of Nottingham. Ανακτήθηκε στις 18 Μαρτίου 2018 από τον δικτυακό τόπο http://dera.ioe.ac.uk/8291/1/web2_technologies_learning.pdf
- EVANS, D. (2008). *Social media marketing. An hour a day*. New Jersey, USA: John Wiley and Sons.

FULLAN, M. (2001). *The new meaning of educational change*. New York, USA: Teachers College Press.

HMELO-SILVER, C.E. (2003). Analyzing collaborative knowledge construction: multiple methods for integrated understanding. *Computers and Education* 41(4), 397-420.

Abstract

The present study is a presentation of a teaching method proposal concerning the cognitive subject of the Ancient Greek language from the original, which was applied to multilingual classes of Secondary Education and was mostly based on the interaction of semantic and morphosyntactic structures of Ancient Greek with the Modern Greek language. Our goal was to look into the issue of the functional good use of the Ancient Greek subject more effectively, based on the reformed curriculum of studies which require a holistic/undivided and multi-level approach to Ancient Greek Language lesson, given the native and non-native pupils' difficulties in responding to the lesson of Ancient Greek language. So, in the present study, we present modern methods and techniques of the Ancient Greek Language's interaction with Modern Greek language, while taking advantage of the new technologies, that we applied to multilingual classes and, in our view, facilitated the active participation of pupils and contributed to self-learning and to a more positive attitude towards the Ancient Greek language.

Η ΣΟΦΙΑ ΖΕΡΔΕΛΗ είναι Διδάκτορας του Π.Τ.Δ.Ε. του Δ.Π.Θ., με θέμα διδακτορικής διατριβής τη λεξικογραφία και τη χρήση του λεξικού στη διδασκαλία της μητρικής γλώσσας. Είναι κάτοχος Μεταπτυχιακού Διπλώματος Ειδίκευσης με τίτλο «Σπουδές στον Παρευξείνιο Χώρο» με ειδίκευση στη λογοτεχνία και τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Είναι απόφοιτος του Τμήματος Φιλολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Α.Π.Θ. Από το 2002 εργάζεται ως φιλόλογος στη Μέση Εκπαίδευση, σε μειονοτικά και διαπολιτισμικά Γυμνάσια και Λύκεια των Νομών Έβρου και Ροδόπης. Έχει δημοσιεύσει μελέτες σε συνέδρια και περιοδικά σχετικά με θέματα λεξικογραφίας, διδακτικής της ελληνικής ως Γ2, διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και λογοτεχνίας.

sofizedeli@yahoo.gr